

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1897.   Andra Kammaren.   N:o 1.

Sedan Riksdagen i enlighet med riksdagsordningens § 2 samlats i Stockholm fredagen den 15 januari 1897, sammanträdde Andra Kammaren

Måndagen den 18 januari

kl. 11 f. m.

§ 1.

Sammanträdet öppnades af representanten för Nora domsaga, herr Johan Johansson i Noraskog, såsom den ledamot, hvilken de flesta riksdagarne bevistat, med följande helsningstal:

Mine herrar! Med den rätt, som de flesta riksdagsåren enligt grundlagens bud förlänar, är det för mig en hedrande pligt att vid detta riksmöte öppna förhandlingarna i Riksdagens Andra Kammar. Jag bringar då först och främst Eder alla en hjertlig välkomsthelsning till ett troget och träget arbete för det älskade fosterlandets sanna bästa.

Ingen af oss lär vara okunnig derom, att stora och viktiga frågor stå på dagordningen, hvilka frågor, hvar och en för sig, kräfva sin lösning. Det vore kanske förmätet af mig att nu uttala någon mening, huru och på hvad sätt flera eller färre af dessa frågor borde lösas, och jag skall icke heller inlåta mig derpå; men några önskningsmått må det dock vara tillåtet att framställa. Jag vill nemligen hoppas och tro, att den aktning för hvarandras olika meningar, den inbördes vänskap och fördragsamhet, som alltid varit ett utmärkande drag hos denna kammars ledamöter, fortfarande måtte göra sig gällande. Må vi derjemte, vid utöfningen af vårt viktiga och ansvarsfulla uppdrag, aldrig glömma det rätta, sanna och goda såsom ledstjerner för våra handlingar. Må vi icke heller förgäta, att vi äro hitkomna icke för att uteslutande strida för egna eller vissa samhällsklassers särskilda intressen, utan i det syfte, att målet för våra gemensamma sträfvanden städse måtte vara: det helas bättnad, förkofran och utveckling och — jag dristar tillägga — brödras folkens väl.

Med en varm och innerlig bön, att Gud, den högste styresmannen, måtte skydda och bevara Konung, fosterland och broderfolk, får jag förklara Andra Kammarens förhandlingar öppnade.

§ 2.

Herr ordföranden anmälde, att han anmodat undertecknade att föra protokollet, till dess sekreterare hunnit utses.

§ 3.

Upplästes berättelsen om den i § 32 riksdagsordningen föreskrifna fullmagtsgranskning, så lydande:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet vid lagtima riksdagen i Stockholm den 16 januari 1897.

Sedan till följd af stadgandet i 32 § riksdagsordningen herr statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet anmodat tre bland fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning af riksdagsmannafullmagter, som jemlikt riksdagsordningens nämnda paragraf borde ega rum, så infunno sig nu å anvisad lokal inom kongl. kanslihuset af fullmäktige i riksbanken herrar ordföranden bland nämnde fullmäktige, f. d. statsrådet m. m. P. J. von Ehrenheim, vice ordföranden bland samma fullmäktige, lektorn m. m. H. R. Törnebladh och lektorn S. G. von Friesen, samt af fullmäktige i riksgäldskontoret herrar ordföranden bland nämnde fullmäktige generaldirektören m. m. F. A. Anderson, f. d. bergsbruksidkaren Johan Johansson och godsegaren m. m. G. F. Östberg.

Vid den granskning af ingifna fullmagter för ledamöter af Andra Kammaren, som härvid företogs, anmärktes, att den af landtbrukaren Anders Olsson i Tyllered aflemnade fullmakt att vara ledamot af kammaren för Himble härads valdistrikt af Arstads, Faurås och Himble härads domsaga vore undertecknad af Herman Rogberg, utan att af fullmagten framginge, att Rogberg vid tiden för valets förrättande varit domhafvande i det härad, för hvilket valet skett; men enär medelst telegram från sekreteraren i Kongl. Maj:ts och rikets Göta hofrätt styrktes, att Rogberg vid nämnda tid innehade förordnande såsom domhafvande i Himble härad, ansågs ifrågavarande fullmakt böra godkännas.

I öfrigt anmärktes, att i åtskilliga af de aflemnade fullmagterna förekomme afvikelser från det i riksdagsordningens 20 § föreskrifna formulär, såsom att några fullmagter försetts med öfverskriften »fullmakt» eller »fullmakt för riksdagsman»; att i flera fullmagter tiden för valets förrättande angifvits på annat sätt än genom utsättande af årtal och datum; att i en fullmakt, utom dagen, äfven timmen för valets hållande uppgifvits; att i

två fullmagter inryckts uppgift om tiden, då valförrättningen afslutats; att i en fullmagt omförmälts dagen för valets afslutande, men icke tiden för dess hållande; att i den för borgmästaren Johan Edvard Behmer utfärdade fullmagt valkretsen benämnts »Stockholms läns städer» i stället för »Södertelje, Norrtelje, Östhammar, Öregrund, Sigtuna och Vaxholms städer»; att äfven i vissa andra fullmagter benämningen å valkretsen ej blifvit fullt riktigt återgifven; att i några fullmagter riksdagsmannaupdraget angifvits skola gälla »från» den 1 januari innevarande år i stället för »från och med» samma dag, och i en fullmagt »för tiden till den 1 januari 1900»; samt att vid bestämmande af tiden för riksdagsmannaupdragets fortvaro i vissa fullmagter användts årtalet »1897» i stället för uttrycket »nästkommade år», hvarjemte i ett par fullmagter efter sistberörda ord årtalet tillagts; men då sagda afvikelser icke syntes vara af beskaffenhet, att derigenom meningen förändrades eller otydlighet föranleddes, ansågos dessa fullmagter, i likhet med öfriga, emot hvilka anmärkning ej förekommit, böra godkännas.

För Uppvidinge härads valdistrikt af Östra Värends domsaga samt Skånings, Vilske och Valle domsaga hade icke någon riksdagsman sig anmält.

Hvad sålunda förekommit skulle genom protokoll meddelas Andra Kammaren, hvarjemte förteckning å de kammarens ledamöter, hvilka uppvisat sina fullmagter, skulle, tillika med fullmagterna, till kammaren öfverlemnas.

In fidem

Joh. O. Ramstedt.

Den i protokollet omförmälda förteckning var af följande lydelse:

Förteckning å ledamöter af Riksdagens *Andra Kammare*, hvilka den 15 och 16 januari 1897 inför chefen för kongl. justitiedepartementet uppvisat sina fullmagter.

Stockholms stad.

Första valkretsen.....	}	1 e. o. Professoren Curt Wallis.
		2 Folkskoleläraren Fridtjuv Berg.
		3 Mössfabrikören Olof Olsson.
		4 Snickaremästaren Johan Alfred Fjällbäck.
Andra valkretsen.....	}	5 Lektorn Sixten Gabriel von Friesen.
		6 Civilingenjören Johan Henrik Gott- hard Fredholm.
		7 f. d. Landshöfdingen Oscar Robert Themptander.
		8 Boktryckaren Oskar Eklund.

Tredje valkretsen.....	}	9 Redaktören Emil Hammarlund.
		10 Litteratören Sven Adolf Hedin.
		11 Advokaten, vice Häradshöfdingen Karl Staaff.
Fjerde valkretsen.....	}	12 Redaktören Jakob Byström.
		13 Direktören Edvard Otto Wilhelm Wavrinsky.
		14 Statsrådet Julius Edvard von Krusenstjerna.
		15 Öfverdirektören Grefve Hugo Erik Gustaf Hamilton.
		16 Sekreteraren, f. d. Professoren Otto Christian Lovén.
Femte valkretsen.....	}	17 Riksarkivarien Clas Teodor Odhner.
		18 Grosshandlaren Otto Magnus Höglund.
		19 Lektorn Magnus Höjer.
		20 Filosofie doktorn David Bergström.
		21 Advokaten John Olsson.
		22 Litteratören Karl Hjalmar Branting.
<i>Stockholms län.</i>		
Norra Roslags domsaga.....	}	23 Organisten, Hemmansegaren Carl Sandquist i Hammarby.
Mellersta Roslags domsaga.....		24 Godsegaren Erik Åkerlund å Lovisedal.
Södra Roslags domsaga.....	}	25 Bruksegaren Gustaf Fredrik Berndes.
Stockholms läns vestradsaga.....		26 Kabinettskamarherren friherre Carl Gustaf Rudolf Cederström å Fredrikslund.
Södertörns domsaga.....	}	27 Kontraktsprosten August Theodor Pettersson.
Södertelge, Norrtelge, Östhammar, Öregrund, Sigtuna och Vaxholm.....		28 Borgmästaren Johan Edvard Behmer.
<i>Upsala län.</i>		
Norunda och Örbyhus härad.....	}	29 Arrendatorn Knut Alfred Kihlberg å Ullfors.
Olands härad.....		30 Arrendatorn Karl Edvard Holmgren i Hillebola.
Upsala läns mellerstadsaga.....	}	31 Hemmansegaren Jan Eliasson i Skutungeby.
Upsala läns södradsaga.....		32 Landtbrukaren Lars Petter Mallmin.
Upsala.....	}	33 e. o. Professoren, filosofie doktorn Simon Johannes Boëthius.

Södermanlands län.

Jönåkers härad.....	34	Godsegaren Nils Jacob Nilsson å Grofva.
Rönö, Hölebo och Daga härad.....	35	Landtbrukaren Ernst August Lind- blad å Närlunda.
Oppunda härad.....	36	Öfverceremonimästaren friherre Carl Carlson Bonde.
Villättinge härad.....	37	Arrendatorn friherre Ivan von Knor- ring.
Vester- och Öster- Rekarne härad.....	38	Landtbrukaren Johan Erik Olsson i Skiftinge.
Åkers och Selebo härad	39	Godsegaren Knut Almqvist å Jans- lunda.
Nyköping, Torshälla, Strengnäs, Marie- fred och Trosa.....	40	Landskamreraren Per Gustaf Edvard Ploman.
Eskilstuna.....	41	Bokföraren Johan Adolf Aulin.

Östergötlands län.

Kinda och Ydre dom- saga.....	42	Landtbrukaren Carl Emil Johansson i Berga.
Björkekinds och Öst- kinds samt Lösings, Bråbo och Memmings häradssomsaga.....	43	Landtbrukaren Carl Gustaf Rydberg i Eksund.
Lysings och Göstrings domsaga.....	44	vice Häradshöfdingen, juris doktorn Johan Hjelmerus i Mjerdevi.
Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds dom- saga.....	45	Hemmansegaren Oscar Larsson i Mört- lösa.
Vifolka, Valkebo och Gullbergs domsaga.	46	Hemmansegaren Anders Gustaf An- dersson i Himmelsby.
Finsponga läns dom- saga.....	47	Hemmansegaren Per Gustaf Peters- son i Brystorp.
Åska, Dals och Bobergs domsaga.....	48	Landtbrukaren Carl Jakob Jakobson i Karlshult.
Hammarkinds häradss med Stegeborgs Skär- gård och Skärkinds häradssomsaga.....	49	Landtbrukaren August Henricson i Karlslund.
Linköping.....	50	Landshöfdingen, filosofie doktorn, grefve Robert De la Gardie.
Norrköping.....	51	vice Konsuln Frans Johan Axel Swart- ling.
D:o.....	52	Justitieradmannen Teodor Zetter- strand.
Vadstena, Skeninge, Söderköping, Motala och Grenna.....	53	Föreståndaren Erik August Zotterman.

Jönköpings län.

Vestra härads domsaga	}	54	Hemmansegaren Johan Sjöberg i Bodaryd.
Östra härads domsaga		55	Nämndemannen Jonas Peter Zakrisson i Fageräng.
Östbo härad	}	56	Hemmansegaren Wilhelm Bengtsson i Häradsköp.
Vestbo härad		57	Kontraktspresten Johannes Gustaf Hazén.
Tveta härad	}	58	Landtbrukaren Johan Anderson i Tenhult.
Vista och Mo härad		59	Häradsdomaren Carl Gottfrid Johansson i Aflösa.
Norra och Södra Vedbo domsaga	}	60	Landtbrukaren Oskar Erickson i Bjersby.
Jönköping		61	Assessoren Henning Odencrants.

Kronobergs län.

Uppvidinge härad	}	62	
Konga härad		63	Nämndemannen Johan August Sjö i Linneryd.
Mellersta Värendsdomsaga	}	64	Hemmansegaren C. F. Petersson i Dänningelanda Jönsagård.
Vestra Värends domsaga		65	Hemmansegaren Magnus Andersson i Löfhult.
Sunnerbo domsagas östra valkrets	}	66	Hemmansegaren Anders Gustaf Jönsson i Märarp Lunden.
Sunnerbo domsagas västra valkrets		67	Garfvaren C. V. Hultstein å Strömsnäs.
Vexjö		68	Landskamreraren Axel Frithiof Ohlsson.

Kalmar län.

Norra Tjusts härad	}	69	Jonas Petter Nilsson i Kägglå.
Södra Tjusts härad		70	Kontraktspresten Otto Wilhelm Redelius.
Aspelands och Handbörds domsaga	}	71	Godsegaren Per August Julius Högstedt å Hanåsa.
Sevede och Tunaläns domsaga		72	Landtbrukaren Axel Robert Birger Petersson i Skurö.
Norra Möre och Stranda domsaga		73	Per Olof Lundell i Ebbetorp.
Södra Möre domsagas västra valkrets	}	74	Landtbrukaren Carl Israel Carlsson i Norra Smedstorp.
Södra Möre domsagas östra valkrets		75	Landtbrukaren Alfred Petersson i Påboda.

Ölands domsaga.....	76	Hemmansegaren Anders Peter Danielson i Dyestad.
Kalmar.....	77	Sekreteraren Carl Magnus Fredrik Erland Gethe.
Vestervik och Eksjö...	78	Rådmannen Axel Petri.
Oskarshamn, Vimmerby och Borgholm...	79	Borgmästaren Nils Peter Bertrand Lindgren.

Gotlands län.

Gotlands södra domsaga.....	80	Kyrkoherden August Sundblad.
Gotlands norra domsaga.....	81	Hemmansegaren Per Larsson i Lilla Fole.
Visby.....	82	Landshöfdingen P. G. E. Poignant.

Blekinge län.

Listershäradssdomsaga.....	83	Landtbrukaren Nils Jönsson i Gammalstorp.
Bräkne häradssdomsaga.....	84	Landtbrukaren Pehr Pehrson i Törneryd.
Östra häradssdomsaga.....	85	Landtbrukaren Sven Arnoldsson i Rödeby.
Medelstadshäradssdomsaga.....	86	Godsegaren Ludvig Magnus Kruse å Göholm.
Karlskrona.....	87	Underlöjtnanten Edvard Svensson.
Karlshamn, Sölvesborg och Ronneby.....	88	Grosshandlaren, vice konsuln Ernst Meyer.

Kristianstads län.

Ingelstads och Järrestads domsaga.....	89	Hemmansegaren Lasse Jönsson i Sandby.
Villands härad.....	90	Hemmansegaren Ola Persson i Rinkaby.
Östra Göinge härad.....	91	Hemmansegaren Per Jönsson i Färeköp.
Gärds och Albo domsaga.....	92	Landtbrukaren Nils Svensson i Olseröd.
Vestra Göinge domsaga.....	93	Godsegaren friherre Christian Fredrik Kjell Barnekow.
Norra Åsbo domsaga.....	94	Landtbrukaren Johannes Nilsson i Sorröd.
Södra Åsbo och Bjäredomsaga.....	95	Landtbrukaren Olof Persson i Killebäckstorp.
Kristianstad.....	96	Hofrättsrådet Magnus Gundelach Bruzelius.

Malmöhus län.

Oxie härad	97	Landtbrukaren Mårten Dahn i Östra Grefvie.
Skytts härad	98	Landtbrukaren Nils Andersson å Petersborg.
Färs härads domsaga	99	Jordbrukaren Nils Nilsson i Skärhus.
Frosta härads domsaga	100	Godsegaren friherre Werner Gottlob von Schwerin.
Rönnebergs och Harjagers härad	101	Landtbrukaren Jöns Andersson i Öhrstorp.
Onsjö härad	102	Landtbrukaren Ivar Månsson i Trää.
Luggude domsagas norra valkrets	103	Landtbrukaren Anders Olsson i Ornakärr.
Luggude domsagas södra valkrets	104	Landtbrukaren Paul Paulson i Ekeberga.
Bara härad	105	Nämndemannen Pehr Pehrsson i Åkarp.
Torna härad	106	Landtbrukaren Nils Åkesson i Södra Sandby.
Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads domsaga	107	Landtbrukaren Hans Andersson i Vestra Nöbbelöf.
Malmö	108	Lektor, filosofie doktor Robert Erik Leonard Darin.
D:o	109	Handlanden Cornelius Faxe.
D:o	110	Boktryckaren Carl August Andersson.
D:o	111	Folkskoleläraren Anders Thylander.
Lund	112	Akademiräntmästaren Robert Wilhelm Alexander Magnus Eklundh.
Helsingborg	113	Generallöjtnanten friherre Gustaf Oscar Peyron.
Landskrona	114	f. d. Kaptenen Hans Fabian Axel Erik Pantzarhielm.
Ystad	115	Öfverstelöjtnanten Elis Bernhard Adolf Nilsson.
Trelleborg, Skanör med Falsterbo, Simrishamn och Engelholm	116	Rektorn Erst Hjalmar Sjövall.

Hallands län.

Halmstads och Tönnersjö härad	117	Landtbrukaren Johannes Bengtsson i Bjernalt.
Höks härad	118	Landtbrukaren Anders Gustaf Gyllensvärd i Foglesång.
Årstads och Faurås härad	119	Landtbrukaren Anders Peter Johanson i Stensjö.

Himble härad	120	Landtbrukaren Anders Olsson i Tyllered.
Fjäre och Viske domsaga	121	Kontraktspresten Aron Norrman.
Halmstad	122	Grosshandlaren Anders Lorentz Apeltam.
Laholm, Falkenberg, Varberg och Kungsbacka	123	Provinsiälläkaren Carl Henrik Björck.

Göteborgs och Bohus län.

Askims och Säfvedals härad	124	Landtbrukaren August Emil Baaz i Åby.
Vestra och Östra Hisingrs härad	125	Kontraktspresten, filosofie doktor Carl Gustaf Grundell.
Inlands domsaga	126	Pehr Theodor Andreasson i Tunge.
Orousts och Tjörns domsaga	127	Filosofie doktor A. V. Ljungman.
Norrvikens domsaga	128	Förre Rektorn Hans Holmlin å Särn.
Lane och Stångenäs härad	129	Kontraktspresten Johannes Daniel Laurell.
Sotenäs, Tunge och Sörbygdens härad	130	Hemmansegaren Olof August Johansson i Dingle.
Göteborg	131	Grosshandlaren Erik Wijk.
D:o	132	Borgmästaren, doktor Gustaf Svanberg.
D:o	133	Grosshandlaren Olof Melin.
D:o	134	Öfverläraren Anders Fredrik Liljeholm.
D:o	135	Handlanden Berndt Vilhelm Hedgren.
D:o	136	Maskindirektören Fredrik Wilhelm Henrik Pegelow.
D:o	137	Lektorn, doktor Carl Fredrik Ernst Carlson.
D:o	138	Öfverstelöjtnanten Georg Liljenroth.
D:o	139	Handlanden Karl Gustaf Karlsson.
Uddevalla och Strömland	140	Fabriksidkaren Carl Wilhelm Colander.

Elfsborgs län.

Marks härad	141	Fabriksidkaren Nils Anderson i Lydde.
Vedens och Bollebygdshärad	142	Godsegaren Gustaf Odqvist på Röhl.
Flundre, Väne och Bjerke domsaga	143	Kamreraren Carl Axel Carlsson å Hede.

Kinds härad	144	Ingenjören Sixten Oskar Nylander å Axelfors.
Redvägs härad	145	Landtbrukaren Johan Johanson i Valared.
Vatle, Ale och Kullings domsaga	146	Landtbrukaren Elof Nilsson i Kattleberg.
Ås och Gäsene domsaga	147	Kyrkoherden August Hallqvist.
Nordals, Sundals och Valbo domsaga	148	Landtbrukaren Bengt Dahlgren i Asarebyn.
Tössbo och Vedbo domsaga	149	Hemmansegaren Johan Magnus Johansson i Mellbyn.
Venersborg och Åmål	150	Landshöfdingen Lars Wilhelm Samuel Lothigiuss.
Borås	151	Bryggaren Johan Alfred Sandwall.
Marstrand, Kungelf, Alingsås och Ulricehamn	152	Häradshöfdingen Daniel Gottlieb Restadius.

Skaraborgs län.

Åse och Viste, Barne samt Laske domsaga	153	Majoren Axel Magnus Bergmark.
Källands, Kinnefjerdings och Kinne domsaga	154	Hemmansegaren Anders Andersson i Backgården Resville.
Skånings, Vilske och Valle domsaga	155	
Gudhems och Kåkindis domsaga	156	Hemmansegaren Lars Johan Jansson i Djursätra.
Vartofta och Frökinds domsaga	157	Hemmansegaren Carl Persson i Stallerhult.
Vadsbo norra domsaga	158	Landtbrukaren Sten Nordström i Hög-lunda.
Vadsbo södra domsaga	159	Ryttmästaren Carl Gustaf August Bergendahl å Ryholm.
Mariestad, Sköfde och Falköping	160	Landskamereraren Herman Nestor Emanuel Amnéus.
Lidköping, Skara och Hjo	161	f. d. Rektorn, filosofie doktorn Axel Wilhelm Nilson.

Vermlands län.

Väse, Visnums och Ölme härad	162	Hemmansegaren Olof Anderson i Has-selbol.
Fernebo härad	163	Disponenten Johan Edvard Jansson i Taberg.

Mellansysslets domsaga	164	Valmästaren Anders Henrik Göthberg vid Munkfors.
Södersysslets domsaga	165	Godsegaren Karl Hulterantz.
Nordmarks domsaga	166	Landthandlanden Erik Andersson i Upsala.
Fryksdals domsaga	167	Klockaren Johannes Andersson i Lysvik.
Jösse härads domsaga	168	Hemmansegaren Emil Olsson i Kyrkebol.
Elfdals och Nyeds domsaga	169	Hemmansegaren Gustaf Jansson i Krakerud.
Karlstad	170	Lektorn, filosofie doktorn Gullbrand Elowson.
Kristinehamn, Filipstad och Askersund	171	Boktryckaren Anders Fredrik Broström.

Örebro län.

Edsbergs, Grimstens och Hardemo härad	172	Godsegaren Edvard Laurentius Maximus Hedin på Torp.
Kumla och Sundbo härad	173	Landtbrukaren Karl Gustaf Bäckgren i Markebäck.
Örebro och Glanshammars härad	174	Hemmansegaren A. P. Gustafsson i Sjögesta.
Askers och Sköllersta härad	175	Hemmansegaren Folke Andersson i Helgesta.
Lindes domsaga	176	Hemmansegaren Lars Eriksson i Bäck.
Nora domsaga	177	Johan Johansson i Noraskog.
Örebro	178	Lektorn, filosofie doktorn Enar Wilhelm Sahlin.

Vestmanlands län.

Vestmanlands södra domsaga	179	Hemmansegaren Anders Gustaf Olsson i Frösvi.
Vestmanlands västra domsaga	180	Godsegaren Per Ersson å Vestlandaholm.
Vestmanlands norra domsaga	181	Nämndemannen Anders Andersson i Olsbenning.
Vestmanlands östra domsaga	182	Godsegaren Adolf Ericson å Ransta.
Vesterås	183	Häradshöfdingen Oscar Ludvig Maximilian Schenström.
Köping, Nora, Lindesberg och Enköping	184	Hofslagaren Carl Johan Hammarström.
Arboga och Sala	185	Rektorn Jakob Persson.

Kopparbergs län.

Leksands tingslag.....	186	Daniel Persson i Tällberg.
Gagnefs och Rättviks tingslag.....	187	Hemmansegaren Ollas Anders Ericsson i Ofvanmyra.
Ofvan-Siljans domsaga.....	188	Erik Norman i Östnor.
Hedemora domsaga.....	189	Sägverksegaren Back Per Ersson i Hede.
Falu domsagas södra tingslag.....	190	Hemmansegaren Anders Hansson i Solberga.
Falu domsagas norra tingslag.....	191	Nämndemannen Samuel Söderberg i Hobborn.
Grangärde, Norrbärke och Söderbärketingslag.....	192	Hemmansegaren Jan Petter Jansson i Saxhyttan.
Näs och Malungs tingslag.....	193	Handelsföreståndaren Stormats Mathias Olsson i Sörnäs.
Falun, Hedemora och Säter.....	194	Läroverksadjunkten Olof Valdemar Vahlin.

Gefleborgs län.

Gestriklands domsagas östra tingslag.....	195	Hemmansegaren Anders Olsson i Mårdäng.
Gestriklands domsagas västra tingslag.....	196	Hemmansegaren Anders Göransson i Åsen.
Bergsjö och Delsbo tingslag.....	197	Hemmansegaren Halvar Eriksson i Elgered.
Enångers och Forsså tingslag.....	198	Hemmansegaren Per Olsson i Åsak.
Vestra Helsinglands domsaga.....	199	Hemmansegaren Johan Ericsson i Vallsta.
Södra Helsinglands domsagas västra tingslag.....	200	Trävaruhandlaren Jonas Johnsson å Thorsberg.
Södra Helsinglands domsagas östratinglag.....	201	Hemmansegaren Nils Hanson i Berga.
Gefle.....	202	Skeppsbyggmästarn Olof August Brodin.
D:o.....	203	Lektorn Paul Peter Waldenström.
Söderhamn.....	204	Rektorn Julius Ebbe Centerwall.

Vesternorrlands län.

Medelpads västra domsaga.....	205	Skolläraren Johan Erik Nordin i Sättna.
Sköns tingslag.....	206	Faktorn Carl Gustaf Thor i Skönvik.

Njurunda, Indals och Ljustorps tingslag	207	Hemmansegaren Erik Eriksson i Qväcklingen.
Ångermanlands södra domsaga	208	Skolföreståndaren Johan Nydahl i Gudmundrå.
Ångermanlands mellersta domsaga	209	Polisuppsyningsmannen Andreas Wilhelm Styrlander.
Ångermanlands västra domsaga	210	Landtbrukaren Oswald Emthén i Häfven.
Nordingrå och Nätra tingslag	211	Hemmansegaren Per Gustaf Näslund i Hagaris.
Själevads och Arnäs tingslag	212	Hemmansegaren Carl Jonas Öberg i Domsjö.
Hernösand och Örn-sköldsvik	213	Landshöfdingen Bror Tolf Gustaf Ryding.
Sundsvall	214	Grosshandlaren Magnus Arhusiander.

Jemtlands län.

Jemtlands norra domsaga	215	Folskoleläraren Johan Nordin i Hamnerdal.
Jemtlands västra domsaga	216	Handlanden Olof Walter i Äggen.
Jemtlands östra domsaga	217	Häradsdomaren Jöns Bromée i Billsta.
Herjeådalens domsaga	218	Häradsdomaren Per Norberg i Funäsdalen.
Östersund och Hudiksvall	219	Lektorn Sven Johan Kardell.

Vesterbottens län.

Nordmalings och Bjurholms samt Degerfors tingslag	220	Nämndemannen Adolf Wiklund i Brattfors.
Umeå tingslag	221	Nämndemannen Johan Nilsson i Skrafvelsjö.
Vesterbottens västra domsaga	222	vice Pastorn Lars Dahlstedt.
Vesterbottens norra domsaga	223	Hemmansegaren Johan Anton Lundström i Norsjö.
Vesterbottens mellersta domsaga	224	Hemmansegaren Nils Boström i Bodbyn.
Umeå, Skellefteå och Piteå	225	Landshöfdingen Jesper Ingevald Crusebjörn.

Norrbottnens län.

Piteå domsaga	}	226	Hemmansegaren Eric Viktor Bäckström i Portsås.
Luleå domsaga		227	Hemmansegaren Nils Vallmark i Smedsbyn.
Kalix domsaga		228	vice Konsuln Olof Harald Ström.
Torneå domsaga	}	229	Häradshöfdingen Georg Adolf Edvin Kronlund.
Luleå och Haparanda		230	Landsbördingen Karl Sigfrid Husberg.

§ 4.

Vid härefter anställt upprop enligt ofvan intagna förteckning befunnos alla deri upptagna ledamöter närvarande, med undantag af representanten för Uppvidinge härad, Johan Petersson i Boestad, om hvilken inkommit följande intyg:

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare för Uppvidinge härad i Kronobergs län, Johan Petersson i Boestad, den 14 och 15 dennes i följd af förkylning varit sjuk och således ej kunnat företaga resan till Stockholm, varder härmed till bevis på begäran meddeladt.

Nottebäck & Boestad den 15 januari 1897.

Karl Emil Emanuel Johansson,
hemmansegareson och granne till riksdagsmannen.

Johan August Nilsson,
hemmansegare och närmaste granne till riksdagsmannen Johan Petersson.

Närvarande vittnen:

P. G. Johansson.

Emma Petersson.

För Skånings, Vilske och Valle domsaga hade representant ännu icke utsetts.

§ 5.

Herr ordföranden föredrog en från hans excellens herr statsministern ankommen skrivelse, hvori meddelades, att Hans Maj:ts Konungen ville i dag kl. $1\frac{1}{2}$ 1 e. m. å kongl. slottet mottaga den deputation, som enligt § 33 riksdagsordningen hade att hos Konungen begära talman och vice talman för kammaren.

Härefter tillkännagaf herr ordföranden, att han anmodat nedan uppräknade kammarens ledamöter att utgöra nämnda deputation, nemligen såsom ordförande herr S. von Friesen och såsom ledamöter herrar J. Hjelmérus, A. Petersson i Påboda, P. Paulson, C. Faxé, C. F. E. Carlson från Göteborg, J. A. Sandwall, L. J. Jansson i Djursåtra, K. Hultkrantz, P. Ersson i Vestlandaholm, S. M. Olsson i Sörnäs och O. Emthén.

§ 6.

Kammarens sammanträde upplöstes härefter till kl. 12.55 e. m.

§ 7.

Då deputationen vid nämnda tid återkom, tillkännagaf dess ordförande, att Hans Maj:st Konungen behagat utnämna herr greve Robert De la Gardie till talman och herr Anders Peter Danielson till vice talman för kammaren.

§ 8.

Sedan ålderspresidenten till talmannen öfverlemnadt ordförandeklubban, helsade talmannen kammaren med följande ord:

Mine herrar! Uti mina afskedsord till kammaren vid slutet af nästlidna års riksdag uttalade jag på, såsom för mig syntes, välgrundade skäl det antagandet, att mitt afsked då också skulle blifva det slutliga och sista afskedet från kammaren. Men ödet har annorlunda velat. Hvilka nu de skäl må hafva varit, som föranledt mina valmän att återinsätta mig i kammaren och Hans Majestät Konungen att förnya sitt nådiga uppdrag att leda kammarens förhandlingar, derom tillkommer det icke mig att någonting yttra eller förmoda, men åtminstone för mig, den mottagande parten, har den bestämmande faktorn varit ett slags vanans magt. Ty likasom jag aldrig har arbetat hvarken direkt eller indirekt för att tillskansa eller tilltvinga mig något som helst förtroendeuppdrag, så har jag ej heller någonsin undandragit mig ett sådant, då det sjelfmant blifvit mig erbjudet. Måtte nu äfven vanans magt på Eder, mine herrar, kunna öfva ett sådant inflytande, att jag från Eder må kunna få påräkna det välvilliga förtroende, som under de trenne sista riksdagarne från kammarens sida kommit mig till del!

Hvad sjelfva det mig gifna uppdraget beträffar, så ber jag att få upprepa hvad jag här redan en gång tillförene yttrat, att detta uppdrag, alltid ansvarsfullt, *kan* vara tungt, men blifver lätt, om I låten mig förnimma, att hos Eder fosterlandssinnet intager högsätet högt öfver de enskilda intressenas småsinne. Meningsskiljaktigheter kunna ju helt naturligt ofta förekomma, men om striden å ömse sidor föres på saktighetens mark med skyldig hänsyn till motståndarnes ärliga öfvertygelse och på ett språk, som är kammaren värdigt, så skola dessa meningsstrider långt ifrån vara att beklaga, fast hellre att lyckönska sig till, ty de bidraga till ärendenas fullständigare utredning och dermed äfven till goda och helsosamma beslut. Ske alltså!

Gud bevare Konungen och beskydde fäderneslandet!

§ 9.

Herr talmannen föredrog det under § 3 här ofvan intagna protokoll; och blefvo samtliga fullmagterna af kammaren godkända, hvarjemte det för herr J. Petersson i Boestad anmälda förfall äfvenledes godkändes.

Härpå tillkännagaf herr talmannen, att fullmagterna skulle i kammarens kansli till vederbörande återställas.

§ 10.

På hemställan af herr talmannen beslöt kammaren:

att vid nästa plenum, som utsattes till tisdagen den 19 i denna månad kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m., företaga val af sekreterare, samt

att nästa onsdag den 20 dennes utse tre ledamöter att deltaga i talmansöfverläggningarne, två ledamöter att hafva inseende öfver Riksdagens kansli, åtta ledamöter att jemte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjening, äfvensom tre ledamöter att handhafva vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 11.

Kammaren beslöt vidare, efter hemställan af herr talmannen, som förmälde sig hafva om tiden för valen samrådt med Första Kammarens talman, att nästa lördag den 23 dennes företaga val af ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten, samt att suppleanternas antal skulle liksom vid föregående riksdagar vara lika med de ordinarie ledamöternas.

§ 12.

Till talareplats för ledamöter, som kunde önska deraf begagna sig, anvisades på herr talmannens förslag den nedersta platsen i främsta stolraden till venster om talmansbordet.

Kammaren åtskildes kl. 1.10 e. m.

Hugo E. G. Hamilton.

T. Zetterstrand.

Tisdagen den 19 januari.

Kl. 10,30 f. m.

§ 1.

I enlighet med kammarens under § 10 i gårdagens protokoll antecknade beslut företogs nu val af sekreterare, till hvilken befattning vice häradshöfdingen E. Nathorst Böös ensam anmält sig såsom sökande.

Valet anställdes i föreskrifven ordning med slutna sedlar; och befans efter valsedlarnes öppnande och uppräknig valet hafva så utfallit, att till sekreterare utsetts bemälda E. Nathorst Böös med 157 eller alla afgifna röster.

Sekreteraren, som härefter instälde sig, öfvertog, efter erhållen kännedom om valets utgång, protokollsöringen.

*Hugo E. G. Hamilton.**T. Zetterstrand.***§ 2.**

Herr talmannen och kammarens herrar ledamöter afgingo kl. 10,50 till storkyrkan, hvarest riksdagspredikan hölls. Efter slutad gudstjenst begaf sig kammaren till rikssalen, der Hans Maj:t Konungen med ett tal öppnade Riksdagen.

Sedan hans excellens herr statsministern härefter uppläst Kongl. Maj:ts berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista Riksdagens sammanträde sig tilldragit samt herrar talmän till Hans Maj:t Konungen framfört uttrycken af kamrarnes undersåtliga vördnad och hvardera mottagit ett exemplar af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof, afslutades ceremonien på rikssalen, hvarefter kammaren, enligt beslut, fattadt före afgången från dess samlingsrum, vid utgåendet från rikssalen åtskildes.

In fidem

E. Nathorst, Böös.

Onsdagen den 20 januari.

Kl. 12 middagen.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren ankomna protokoll:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet den 20 januari 1897.

Nämndemannen Johan Petersson i Boestad hade aflemnat dels fullmägt, utvisande, att han vid riksdagsmannaval, som den 29 augusti 1896 hållits i Uppvidinge härads valdistrikt af Östra Värends domsaga, blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för en tid af tre år, räknade från och med den 1 januari 1897, och dels ett af stadsläkaren i Vexjö A. E. Goldkuhl den 18 innevarande januari utfärdadt intyg, af innehåll att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare Johan Petersson till följd af iråkad sjukdom (influenta) varit hindrad att i rätt tid företaga resan till Stockholm och ej utan skada för sin helsa kunnat resa förr än nämnda den 18 januari. Och sedan berörda fullmägt funnits vara i föreskrifven form utfärdad samt vidare granskats af vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, utan att desse mot fullmagten framställt någon anmärkning, beslöts, att protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle meddelas Andra Kammaren, hvarjemte ofvanberörda fullmägt och läkarebetyg skulle till kammaren öfverlemnas.

In fidem

Joh. O. Ramstedt.

Jemte det protokollet skulle läggas till handlingarne, beslöt kammaren för sin del godkänna herr J. Peterssons i Boestad behörighet att taga plats bland kammarens ledamöter; och skulle den aflemnade fullmagten jemte dervid fogade sjukbetyg genom kammarens kanslis försorg till herr Petersson återställas.

I sammanhang härmed skulle här antecknas, att herr Petersson denna dag intagit sin plats i kammaren.

§ 2.

Bifölls, efter af herr talmannen i sådant afseende gifven proposition, en af herr vice talmannen A. P. Danielson gjord hem-

ställan, att kammaren, med herr talmannens begifvande, ville besluta, att det tal, som herr talmannen vid Riksdagens öppnande höll inför Hans Maj:et Konungen, måtte få intagas i kammarens protokoll för denna dag; och skulle alltså det ifrågavarande talet här inflyta, varande detsamma så lydande:

Allernådigste Konung!

Riksdagens Andra Kammare frambar inför Eders Majestät uttrycken af sin djupa underdåniga vördnad, kärlek och tillgifvenhet.

När under vårens dagar sistlidet år budskapet om Eders Majestäts allvarsamma insjuknande nådde oss från fjerran strand, spred sig öfver land och stad en orolig ängslan, nogsamtt vittnande om huru högt vi veta skatta Eders Majestäts sällsporda egenskaper både såsom regent och såsom menniska. Anledningen, som framkallade denna oro, har dess bättre länge sedan upphört, och det är med känsla af djup tacksamhet för försynens nåd, som vi i dag se Eders Majestät med återvunnen helsa och oförminskade krafter möta Riksdagens ledamöter, nu sammanträdande för att rådslå om landets angelägenheter.

Till detta värf gå vi i år under i mångt och mycket lyckliga förhållanden; gynsamma konjunkturen hafva inträdt inom de flesta af landets viktigare näringsgrenar; riksbanken såsom den säkraste mätaren häraf har vunnit en ställning så stark och tryggad som den väl sällan eller aldrig tillförene egt; och statsverkets blomstrande tillstånd borgar för att rikets verkliga och nödvändiga tarfvor utan svårighet låta sig fyllas. Men med öfverflödet följa så gerna frestelsernas faror, och de så högst betydande öfverskotten på föregående års statsregleringar innebära därför en den allvarligaste maning att sorgfälligt pröfva icke blott ändamålen, hvartill de skola användas, utan äfven källorna, från hvilka de härflyta. Stora fortfarande öfverskott å i skatteväg influtna medel kunna först då helsas med oblandad glädje och nöjaktigt försvaras, när, å ena sidan, skattesystemet är så vidt möjligt rättvist och noga afvägdt, och när, å andra sidan, öfverskotten — till sina väsentligare anparter — användas till minskande af rikets gäld eller produktiva ändamål eller så, att de komma företrädesvis dem till godo, som relativt mest bidragit till deras bildande. Ännu genljuda de storslagna ord, som Ni, Herre Konung, i detta hänseende en gång yttrat, ord, som äro väl värda att minnas och beaktas.

I glad och tacksam känsla af den lugna och ostörda lycka, som vi framför så många andra folk länge åtnjutit, vända vi oss till alla goda gåfvors gifvare med innerlig bön, att Han ville allt jemt hålla sin skyddande hand öfver Konung och konungahus, öfver fädernesland och brödrarrike.

§ 3.

Jemlikt kammarens den 18 i denna månad fattade beslut företogs nu val af tre ledamöter att deltaga i talmansöfverläggningarne; och blefvo dertill utsedde:

herr <i>G. Ryding</i>	med 215 röster
» <i>J. Johansson</i> i Noraskog.....	» 179 »
» <i>L. Jönsson</i> i Sandby.....	» 174 »

Närmast i röstetal kom herr *H. Andersson* i V. Nöbbelöf med 39 röster.

§ 4.

Vid derefter anställdt val af de två ledamöter, hvilka jemte två ledamöter af Första Kammaren skulle hafva inseende öfver Riksdagens kansli, blefvo dertill valde:

herr <i>C. T. Odhner</i>	med 187 röster
» <i>G. Svanberg</i>	» 187 »

Närmast i röstetal kommo herrar *D. G. Restadius* och *S. A. Hedén*, hvardera med 2 röster.

§ 5.

Vidare företogs val af åtta ledamöter att jemte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjening, och valdes dervid:

herr <i>H. N. E. Amnéus</i>	med 186 röster
» <i>S. J. Boëthius</i>	» 186 »
» <i>A. P. Danielson</i>	» 186 »
» <i>E. Hammarlund</i>	» 186 »
» <i>J. Johansson</i> i Noraskog.....	» 186 »
» <i>L. Jönsson</i> i Sandby.....	» 186 »
» <i>P. G. Näslund</i>	» 186 »
» <i>P. Pehrson</i> i Törneryd.....	» 186 »

§ 6.

Slutligen anställdes val af tre ledamöter att hafva vården om kammarens ekonomiska angelägenheter; dervid i sådant afseende utsågos:

friherre <i>I. A. von Knorring</i>	med 162 röster,
» <i>W. G. von Schwerin</i>	» 162 »
herr <i>Elis Nilson</i>	» 159 »

Närmast i röstetal kom herr *C. W. Collander* med 3 röster.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag angående de i näst föregående fyra paragrafer omförmälda val.

§ 8.

Föredrogs och lades till handlingarna Kongl. Maj:ts på rikssalen upplästa berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista Riksdags sammanträde sig tilldragit.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof.

Kammaren beslöt, på af herr talmannen derom gjord hemställan, att nämnda proposition skulle komma att för hänvisning till vederbörligt utskott föredragas vid plenum nästa måndag den 25 innevarande januari.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 1,12 e. m.

In fidem
E. Nathorst Böös.

Torsdagen den 21 januari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Med erinran, att enligt kammarens vid plenum nästlidne gårdag fattade beslut Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof skulle för hänvisning till utskott förekomma måndagen den 25 innevarande månad, anmälde herr talmannen, att nämnda proposition fortfarande hvilade på kammarens bord.

§ 2.

Härefter väcktes följande motioner, nemligen af:

herr *A. V. Ljungman*:

n:o 1, angående ändrad lydelse af 11 kap. 15 § strafflagen;

n:o 2, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om förslag till en särskild, på förordningen om allmänna bevillningen icke hvilande kommunalskattelag;

n:o 3, om förändrad lydelse af 47 § i förordningen om landsting; och

n:o 4, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utredning i fråga om anläggande af nya statsbanor och inlösande till staten af redan befintliga privatbanor m. m.;

herr *A. J. Ericson* i Ransta, n:o 5, om förändrad lydelse af § 32 i förordningen om landsting; och

herr *T. Zetterstrand*, n:o 6, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående förslag till lagförändring i syfte att i fråga om visst slag af fordran handräkning må kunna sökas omedelbart hos utmättningsman.

Dessa motioner bordlades.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes Riksdagens år 1896 församlade revisorers berättelse angående riksbanken.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,39 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Fredagen den 22 januari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Afgåfvos nya motioner af:

herr *C. Sandqvist*, n:o 7, angående förändrad lydelse af 6 § uti lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

herr *S. O. Nylander*, n:o 8, om ändrad lydelse af § 7 i gällande instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken; och

herr *E. Svensson* från Karlskrona m. fl., n:o 9, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Karlskrona.

§ 2.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *J. I. Crusebjörn* under 14 dagar från och med den 25 dennes.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes Riksdagens kanslideputerades memorial angående antagande af tjenstemän i Riksdagens kansli.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,39 e. m.

In fidem
E. Nathorst Böös.
